

A terek, četrtak in sobota
zibaja in valja v Mari-
sora brez pošiljanja na
bom za vse leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 20 „

Po pošti:
za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta 2 „ 60 „

Vredništvo in opravištvost
je na stolnem tigu (Dom-
platu) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD

Opznanila:
Za navadno drustopra-
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskuje 1krat
5 kr., če se tiska 2krat
4 kr., če se tiska 3krat,
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisek je plačat-
kolek (štempelj) za 30 l.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 80.

V Mariboru 10. julija 1869.

Tečaj II.

Slovenci in slovanska vzajemnost.

Dostikrat smo slišali Hrvatse očitati Slovincem, da je vse naše pri-
zadevanje prazno, dokler se ne poprimemo hrvaškega jezika, ter tako pripo-
moremo vresničiti jugoslovansko idejo. To so Hrvatje trdili, ko so še na-
rodnjaki v hrvaškem deželnem zboru gospodarili, in to trdijo tudi zdaj, ko
poje Hrvaška pesem najokrutnejšega magjaronstva.

Kaj je prav za prav jugoslovansko? Ali pomeni združenje Slo-
vencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov v eno politično celoto, ali pa samo, da
vsi Jugoslovani poprimajo eni isti — hrvaški jezik?

Ako jugoslovansko pomeni samo jezično zedinjenje, kaj bi mi Slo-
venci s tem dosegli? Bi li mar prisli s tem do bogatega slovstva, ki za-
dostuje vsem potrebam zdajnega časa? Ako bi bila taka, bilo bi bogme!
vredno, da se poprimemo hrvaškega jezika. Pa nam se dozdeva, da ni taka.
Hrvaško-srbsko slovstvo še ni na taki stopinji, in gibanje na slovstvenem polju
pri Hrvatih in Srbih tudi ni tako, da bi se bilo nadejati, da se na to stopi-
njo skoraj povzdigne. Ne bomo rekli, da njih slovstveno polje ni bolj ob-
delano, kakor slovensko in bolgarsko. Že nekdanji Dubrovčani so ga obde-
lovali, srbske narodne pesmi so občudovanja vredne. Tudi v novjših časih
se je med Srbo-Hrvati oglašil marsikak pisatelj. Toda to so le začetki ta-
cega slovstva, kakor ga je izobražen narod današnje dobe treba, na-
rodom, ki hočejo duševno neodvisni pred svetom stati. Radi priznamo, da
se duševno gradivo drugih narodov sme za-se porabljevati. Prestavljajo vsi
narodi. Toda med tujim in domačim blagom mora razmera taka biti,
da tuje domačega ne zatopiva — da značaj slovstva vedno naroden ostane.
Na to slišimo odgovarjati: S združenimi močmi bomo vse dosegli — naj
združijo Slovenci in Bolgari svoje moči s hrvaškimi in srbskimi, in ustvarili
si bomo slovstvo, da bo veselje. Verjamemo, da bi tedaj bolje bilo, a pri
vsem tem dvomimo, da bi se ogromnim zahtevam današnjega veka moglo
ustreči, treba bi bilo do malega vse z nova začeti. Treba bi bilo po ma-
lem pol stoletja, da se povzdignemo na tisto stopinjo, na kateri je zdaj rusko
slovstvo, a to le tedaj, ako bi tudi Bolgari v naše kolo stopili. Toda da se
tudi ti pridružijo skoraj ni verjeti.

Bolgarjev je blizo da ne toliko, kakor vseh dražih Jugoslovancev. Ni
tedaj misliti, da bi hoteli v manjšini vtopiti se; njih dozdanje ravnanje, njih
težnje take nade ne opravičujejo. Bolgari se že zdaj v vseh svojih narodnih
zadevah bolj na Ruse naslanjajo. Jugoslovanska ideja jih ne navdušuje, jim
je premešana. Ako se pa Bolgari ne združijo z drugimi Jugoslovani,
ako se ne poprimajo hrvaškega jezika, — kakšno bi bilo onda jugoslovansko?
A to še ni vse. Tisti jugoslovanski narod, ki je po številu prvi za
Bolgari, to je, srbski narod, tudi ne mara za jugoslovansko. Srb je separa-
tist ali pa Slovan. Prvi sanjarijo o tistem nekdanjem srbskem carstvu,
ktero je izdajstvo njihovih prednikov na Kosovem polju pokopalo — ne me-
nijo se, ne za Bolgare, ne za Hrvatse —; drugi pa daleko, daleko čez jugo-

slovanske meje svoj pogled obračajo. Navdušenja za jugoslovansko drugod
ni, kakor pri Hrvatih in pri nekterih Slovincih.

Ako pa jugoslovansko pomeni politično združenje vseh omenjenih
narodov, je delo še težje. Onda je razen jezičnega edinstva treba velikih
prememb gledé tistih držav, v katerih Jugoslovani prebivajo — takih pre-
memb, kakoršne se le dajo pričakovati o velikih dogodbah in velikih preku-
cjah v celi Evropi. Mogoče je pač še ena, namreč, da na Hrvaškem mislijo,
da bi Slovenci in turški Slovani tako priprosti bili, da se s Hrvati združijo,
da potlej s temi vred povekušajo blesk agerske krone; da se vsi Jugoslo-
vani skupaj vklanajo azijatskemu naput. . . . Tedaj je bolje, da
počakamo tega, kar nam bodo časi prinesli. „Kolo sreče vrti se v okoli.“ *)
— Kdor na dogodbe svoje nade stavi, bo priznal, da bi združenje vseh Slav-
janov ne imelo večih zaprek. Čo je pa vse en kup, bo gotovo vsakdo za to
prijel, kar je več vredno.

Toda pustimo še pretresovanje od politične strani, čeravno za Av-
strijske Slovence čas prihaja, da se bo treba resnobno tudi tega vprašanja
lotiti. Vodje nemške stranke v Avstriji in ž njimi njih časniki brez ovinkov
pravijo, da se rajši od Avstrije odcepijo, nego, da bi privolili, da se Slo-
vencem in Čehom vse podeli, kar ti zahtevajo. Ker se pa ne more pričako-
vati, da bi Čehi in Slovenci od pravičnih svojih tirjatev le za las odstopili,
se dá pač misliti, da v Avstriji, kakor na Turškem, čez ne dolgo, dan velike
obrnave napoči; to timveč, ker magjarska politika gledé Slovanov nič boljša
ni, kakor nemška. Misliti se tedaj vsakako dá, da bi moglo od tega priti,
da bo nam avstrijskim Slovanom treba resnobno preudarjati, kaj nam je sto-
riti, da ohranimo svojo narodnost in da zadobimo vse svoje narodne
pravice.

Posebno imenitno je to vprašanje za nas Slovence. Po slovenski
zemlji strežejo Lahi in Nemci; a Magjari, ki naše narodno gibanje kaj pi-
sano gledajo, šuntajo proti nam oba, in ob času odločnem jih bodo tudi
podpirali. Slavni pruski državnik, ki zdaj gospodari na Nemškem, si pri-
zadeva, da bi Nemčijo pomaknil notri do Adrije; a Cavour, čigar duh še
vedno navdaja laško politiko, je na smrtni postelji te za nas važne besede
izrekel: „Italija do Drave“. Magjarom smo pa zato na poti, ker mislijo, da
bi se magjaronstvo na Hrvaškem veliko laže vkoreninilo, če bi se Slovenci
popolnoma ukrotili.

Prišel bo čas, da se mi Slovenci ogromnih navalov, ki nam pre-
tē z vseh strani, ne bomo mogli sami braniti. Pomisliti je tedaj, kako
nevarnosti v okoli priti? Na hrvaško pomoč ne smemo zidati. Hrvatje bodo
imeli sami seboj dovolj opraviti. Kakor se zdaj kaže na Hrvaškem,
bodo naši bratje morali zadovoljni biti, ako se rešijo jarma, v
kterega so zdaj vpreženi. Hrvaško ni velika, in narodna stranka na
Hrvaškem mora gledati, da brez naroda ne ostane. Vodje narodne
hrvaške stranke imajo čuda veliko grehov na svoji vesti. Oni časa,

*) Gundulić. Osman.

Listek.

Socijalno vprašanje.

Daj nam danes naš vsakdanji kruh.
O. n.

Pri nas Slovincih se do danes še ni nič pisalo o socijalnem vprašanju.
Meni vsaj ni znan spis o tem predmetu. Skrajni čas je, da tudi mi, kar se
tega vprašanja tiče, povemo, kaj mislimo o njem, in kako naj se reši pri
nas. Socijalno vprašanje je za nas ravno tolike, če ne še večje važnosti, nego
je narodnostno. Da! jaz bi dejal, in bom pozneje tudi skušal dokazati, da
je socijalno vprašanje v ozki zvezi z našim narodnostnim vprašanjem. Mi
Slovani imamo, kar se rešenja socijalnega vprašanja tiče, naše posebne nazore
vtemeljene v naši zgodovini, nazore, ki so z našim bitjem nerazdružljivi, in ki
se celo ločijo od socijalnih nazorov okcidenta. Kakor v drugih smo mi Slo-
vanci tudi o socijalnih zadevah svet za-se, pa se nam ni treba v tem pogledu
na druge ozirati in druge posnemati. Mislim, da sem kteremu naših narod-
njakov, posebno pa stvari sami ustregel, ko sem ta predmet pod pero vzel.

Najpoprej bom povedal nekaj splošnega o razmerah človeškega
društva, potem bom pokazal v površnih obrisih socijalne razmere, kakoršne
so bile pri raznih narodih v prejšnjih časih, kakoršne so deges pri zapadnih
narodih, in nazadnje bom poskusil razviti, kakšne so bile pri starih Slo-
vancih, in kako bi se dale te zopet vpeljati.

Predno se pa samega predmeta lotim, bi — če mogoče — rad raz-
gнал tiste predsode, ki jih marsikteri naših sicer pametnih in izobraženih
rodoljubov ima o socijalizmu. Poznal sem ljudi, in jih tudi še danes dosti
poznam, ki imajo tako zarobljene nazore, in tako črne misli o socijalizmu,
da se kar križajo, če le to besedo samo čujejo. Oni si domišljujejo, da je
socijalizem neko zblojeno brezvladje, kjer drug drugemu jemlje, kar le
more. Oni si domišljujejo, da je socijalizem poln peklenških nauk in teo-
rij, s kterimi se najnižji stanovi človeškega društva hujskajo proti višim, in
s kterimi se hoče v štirindvajsetih urah ves zdajšnji društveni red razdēti,
in postaviti na njegovo mesto drug, bog zna kakšen red ali nered! Te bi,
kakor sem že rekel, rad spokoril, predno predmet sam v roke vzamem. So-

cializem ni nič tako hudega in groznega, kakor si oni domišljujejo.
Socijalizem se peča s preiskavanjem razmer in faktorjev človeškega društva,
odkriva rane, na kterih človeško društvo boluje, nasleduje vzroke teh ran, in teži na
to, kako bi se moralo človeško društvo ustrojiti, da nobenega v društvu ne
bi bolelo, ali z eno besedo, kako bi se dale društvene razmere boljšati.
Teorije, ki so se danes o tem predmetu kot veljavne ustanovile, so že tako
razvite, da se more reči: socijalizem je danes dognana in dovršena znanost.
In socijalna gibanja v narodnih masah so tako silna postala, da se več pre-
znati ne da, prezirati več ne smejo. Vsak previden državnik jih mora v
poštev vzeti, če neče, da mu naenkrat prikazen naredi čez ves njegov poli-
tični račun.

Socijalno vprašanje je stareje nego je n. pr. državno, versko ali na-
rodnostno vprašanje, kajti človeško društvo je stareje, nego vera, človeško
društvo je stareje nego narodnost. Socijalno vprašanje je tako staro, kakor
je star človeški rod sam. Skoz celo nau znanu preteklost človeštva se to
vprašanje pod raznimi oblikami nepretrgoma in neprestano zdaj bolj skrito,
zdaj bolj očito javlja, in brž ko ne bo socijalno vprašanje človeški rod tje
do njegovega groba sprmljalo, kajti matematična formula za vredenje člo-
veškega društva se do zdaj še ni, pa se tudi v prihodnje valjda ne bo usta-
noviti dala! Zakaj ne? — To vprašanje: zakaj ne? pustim na strani, kajti
zapeljalo bi me v psihologijo, v verstvo, v narodno gospodarstvo, in bog si
ga vé, kam se vse ne. Zadovolimo se z odgovorom, da je vse človeško pri-
zadevanje le teženje, nikoli pa doseženje ideala. Če se sém ter tam kakšna
formula za ustrojstvo naj boljšega človeškega društva ustanovi, je le za neki
čas, le za neke kraje dobra in veljavna, in kader se postara, mora se z novo,
z mlado nadomestiti.

Ko bi en človek sam na svetu živel, ne bi imel socijalizem nobenega
predmeta, kajti en človek sam za sebe ni nobeno društvo. Ako bi pa le dva
človeka na svetu bila, že bi se pa neki socijalizem pokazal, kajti ta dva bi
vsekako drug naproti drugemu morala v kakšne takšne razmere stopiti. Kaj
pa še le danes, ko nas je toliko milijonov ljudi! Vsak izmed nas stoji
predi vsem drugim svojim bližnjim v nekih razmerah, kterih ni on storil,
kterim se ne more odtegniti, kterih ne more premeniti ampak, v ktere se

ki je pretekel od leta 1861. do leta 1868. niso tako porabili, kakor se je spodobilo. Večidel v šoli stare magjarske konstitucionalnosti odgojeni so prinesli iz te šole mnogo napak na oder narodne delavnosti. Ena najhujših napak je bila ta, da se za prosti narod menili niso. „Kdo bo delal, ako se kmet izobrazil?“ to fevdalno frazo je še zdaj slišati na Hrvaškem. Nasledek tega je, da jim je ob času, ko jim je pomoči vsega naroda treba bilo, upliva na prosti narod zmanjkalo. Dokaz so nam volitve v pretečenih dveh letih. Res, posilje od vladne strani pri volitvah je bilo nepopisljivo, toda kljub temu imamo mi še posebno mnenje o tej stvari. Naj nas ne zavračajo na dogodbe leta 1848. Takrat so bile razmere različne od današnjih. Takrat je narodno stranko na Hrvaškem tudi neki drugi, močnejši upliv podpiral; listi upliv, ki zdaj magjaronstvo proti Hrvatom podpira.

Druga napaka je, da so Hrvatje vedno po tacih visočinah plavali in še plavajo, da se jim za navadne potrebe naroda ni bilo mogoče meniti. Njim je bila mar le visoka politika, recimo naravnost — nadvlada nad jugoslovanstvom. Še zdaj, ko se domá ganiti ne smejo, jim je le mar prevzvišeno mesto med Jugoslavlani. Tudi tega je kriva stara šola; zato ker so stari konstitucionalci, štejejo se za veliko boljše, nego so drugi sorodni brati. Njim so njih stare plesnje pravice več, nego junaška, če prav še ne ravno stara, a narodna zavest drugih Slovanov. Mi bi Hrvatom kaj drugega svetovali: naj gledajo, kako bi okrepčali doma narodno stranko in jo med prostim narodom utrdili; ob enem pa naj opusté sanje o vodstvu jugoslovanstva — vodstvu, do kterega Jugoslavlani nimajo zaupanja; naj postanejo to, kar se jim spodobljava — enaci med enacimi, Slovani med Slovani, brez prevzvišenih nad in želj.

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Ljubljane, 8. julija. [Izv. dop.] Dežman je v zadnjem „konstitucionalnem društvu“ govoril med drugim tudi to-le: „Obžalovati je, da smo pretečeno leto samo nemško v našem društvu govorili. Vzrok temu gotovo to ni, ka bi slovenščino zaničevali, in mi vsi čutimo, kako potrebno in dobrodejno bi bilo ustanoviti svobodomiseln in neodvisen slovensk časnik posebno za na deželo, da se tam prosto razsojevanje širi.“ Iz teh Dežmanovih besedi je posnemati, da ga njegova neutrudnost v delovanji proti slovenskim prizadevam tako daleč zene, da bi rad slovenščino s slovenščino pobijal. Naj poskusi! Nikoli se še ni tako blamiral, kakor se bo s slovenskim listom. Kdo ga mu bo pa pisal? Nemškutarji (ki prav za prav po večini nobenega jezika ne znajo) so k sreči preleni, da bi se slovenščine izučili. Med Slovenci pa veno da im tacih izdajalcev, ki bi slovensko slovenccem dokazovali: „deutsch bis zur Adria“ — ali „kein Oesterreich kein Preussen, sondern ein einiges Deutschland“ — ali pa, ka je bolje, da se slovenstvo na šest kosov deljeno v nemoči ohrani in tako izneverivši se slovanstvu, utone v italijansko in nemško morje. Pa le na noge g. Dežman. Ne strašimo se boja! Jako značajno posveti vse ravnanje teh ljudi, ki so v novejšem času koncesijo storili, da pravijo, ka niso zoper slovenščino, ta reč, da se veselé nepotrditve šolske postave deželnega zbora kranskega o ravnopravnosti. Ti ljudje hinavčujejo, da niso „zaničevalci“ slovenščine, pa kjer gre zato, da se mogočnost izobraženja našemu jeziku dá, pokaže se hudičeva kozlova noga. Ni jim za dejanski razvoj slovenščine, temuč nemščino hoté ohraniti. Laž je torej, da so naprednjaki. Dežman in njegova koterija je v narodnem in političnem obziru konservativna ravno tako, kakor so drugi hlapci konservativni v cesarizmu in absolutizmu. Nihče, kdor pozná

naše zadeve, ne bo tajil, da so med mlajšimi Slovenci taki možje, ki gore za svobodo vso in celo, za ideje, ki se od vseučilišč na severu do Giberal-tara razlegajo. Ali tacih ni, ki bi prodali slovanski značaj, slovensko narodnost in sveto pravico slovenskega naroda. Tacih ni, ki bi liberalizem iskali v zatiranji in policiji. Tacih ni, kakor na-nje špekulira ubogi ljubljanski nemškutar in jim, ko je vse spodletelo, mrežo slovensko nastavlja.

Ljubljansko pol. društvo nemškutarjev je pa hotelo v zadnjem zboru tudi avstrijski cislajtanizem in njegovo ministerstvo „rešiti“ pomagati. Dr. Käsbacher se je v dolgem govoru trudil dokazati, da je Avstrija v zadnjih dveh letih nove ere neizmerno napredovala. Nova vojaška postava mu je napredek. Nova šolska postava, ki bode poslednji poskus nemčevanja, mu je napredek itd. Mnogo jih še ta ci h najti ne more. Neprijetno delo pa mora biti res ravnanje teh odvjetnikov, ker celó Käsbacher pravi, da na drugi strani je mnogo črnih pik, ki vse drugo oznamujejo kot svobodo in in napredek. Potem roke sklepa, da Čehi, Poljaki in Slovenci delajo zoper ustavo. Opozicija mora biti in je koristna, samo zoper ustavo ne sme biti. Tu se vidi vsa puhlost in kopitarstvo teh ljudi. Oni vedo, da v ustavnih državah res z o p e r ustavo ni dovoljena opozicija. Ali vedeti bi morali, da pri nas v Avstriji so Nemci in vlada diktirali ustavo, ali vsaj, da so jo naredili brez 5 milj. Čehov, da so Poljaki proti nji glasovali, in da so Slovenci bili proti nji, čeravno so jo nekteri programu volilcev nezvesti poslanci potrjevali. Mi nismo zoper ustavnost, mi smo za najširšo ustavnost in svobodo. Kader pride ustava, pri kateri bodo vsi narodi delali, po kateri bo vsak narod svoje pravice imel, ne samo v teoriji in sklavzulami, potem bo Käsbacher s pravico tožil. Da je Käsbacher policijo na pomaganje klical, to ume in že naprej ve vsak, kdor pozna to ljubljansko svojbino.

Iz Dunaja, H. G. [Izv. dop.] — Bobnanje k šturmu na cislajtansko ministerstvo se množi. Zdj prihajajo tudi magjarski listi skoro brez razločka. Za „P. Lloydom“ govoré enako tudi glasila ogerskega duhovenstva. In če tudi bajé Andraši taji, da ogerska vlada nima roke v tem poslu, ne veruje tega nihče. Da se celo med nemškim prebivalstvom, zlasti med delavci odvažni glasovi proti „ljudskemu“ ministerstvu čujejo, znamenito je dovolj. Mnenje, da v Cislajtanijsi vsi skupaj nimamo kaj izgubiti pa vse dobiti, je prevladalo in se glasi povsod, kjer ni nasprotno plačano, kakor v večih dunajskih listih, in pa tam, kjer se mala birokratično-svobodnostna stranka okleplje zadnje bilke pred utonenjenjem, kakor pri vas nemškutarji. Da je pa kisló delo, braniti zdanjo sistemo in njene nositelje, to bi utegnili tudi ustavoverni v odkritosrečni uri priznati.

Tukajšnim neodvisnim časopisom se ravnanje vladnih zagovarjalcev čedalje bolj gnusi. „Morgenpost“ s pravico očita „Prešam“, da razumejo svobodo tako, da napredujejo le v servilizmu in hlapčevanju. Z večo reznostjo „Wanderer“ bije po njih, ki stoječ na „podlogi ustave“ hoté drugomislečim kladvo biti in ministerstvu za ljubo vse in smeti vlečejo, kar njihovim gospodom ni ugodno. „W.“ sprevidi, da se mora vse razdrobiti, ako Avstrija ne bo resno na to mislila, kako s pravičnim ustrežanjem vsem avstrijskim narodom ne ustvari „lišni mir“. Zgodovina zadnjega časa ga je podučila, da je politika zanikanja in pasivnega upora, kakor so jo imeli Čehi, kakor jo nameravajo Poljaki (Slovenci tudi?), ni brezspesna, kakor so dunajski modrijanje sebi in svojim vernim dokazovali. — Kakor je že stališče našega ministerstva trhleno in omajano — množi se udarec za udarcem čez nje. Česki rodoljubi so nabrali šopek psovok in zmerjanj iz vladnih dunajskih listov samo prav poslednjega časa. Brošuro, v kateri je ta zbirka, so imenovali satirično, prinesek „k spravi s Čehi“. Zbrane te psovke so, kakor slišim, poslane najvišim dunajskim krogom. Da mora taka „hudobija“ mini-

vdati je on primoran in prisiljen, če hoče živ član človeškega društva ostati. V tem oziru se socializem peča s človekom poedinccem, s človekom kot udom familije, s familijo kot udom občine, z občino kot podlago države, in nazadnje z državo samo in z njenimi ustanovami. Vse te razmere so politična stran socializma. Razen teh razmer, ki ustanovljjujejo stanje poedinca, familije, občine in države med seboj, razjasnjuje socializem tudi tiste razmere ki vladajo med ljudmi in med stv armi, posebno tačas, kader te stvari blago postanejo, ki služí ljudem za ohranjenje življenja, in to je ekonomska stran socializma. Jaz se bom i na eno i na drugo oziral, saj se tudi druga od druge z lepa in z lahka ločiti ne da.

Stvarnik človeku ni dal samo golo življenje, ampak kot privržek mu je dal še po vrhu veselje do življenja in to zato, da ta njegov dar spoštuje in kolikor mogoče ohraniti si prizadeva. In res človek v svojem življenji cení naj več božji blagodar. On se boji za svoje življenje, on se brani, če mu kdo po življenji streže, on za orožje prime, če se kdo drzne mu življenje in vživanje kratiti, in nazadnje mu ni nobeno sredstvo preslabo, samo če je sposobno, mu življenje ohraniti. Življenje pa ni samo, kakor sem gori rekel, veselje, — življenje je tudi trošenje. Kdor hoče živeti, mora tudi trošiti. To, kar človek v ohranjenje samega sebe trošiti mora, to se imenuje blago. Kdor nima kaj trošiti, ta ne more živeti. Glavni trošek za življenje je zrak, jelo in pilo, to vé vsak. Zraka še ni nobenemu zmanjkalo, jela in pila pa že mnogim; nekoliko zavoljo tega, ker priroda ni dosta prirodila, in tačas vsi pomanjkanje trpé, nekoliko pa zavolj tega, ker prirodine niso enakomerno med ljudi razdeljene, tako da jih eni v obilnosti imajo, drugi pa ne. Tistim, ki imajo obilno prirodinskega blaga, pravi svet, da so bogatini; tistim pa, ki ga nimajo: da so siromaki. Zdj se začne boj za blago, za eksistencijo. Siromak hoče živeti, in te pravice siromakom do denes se ni upal še nobeden odrekati. Doklje zgodovina človeškega roda nazaj seže, pa vse notri do naših dni, vidimo siromake, ki se za blago borijo. Ta borba se bje vsak dan, i med državami, i med narodi, i med verozakoni, i na burzah i na trgovih, z eno besedo povsod. Ta neprestani boj za sredstva eksistencije je naredil, da se denes vsakdo v svoji eksistenciji nezavarovanega čuti. Če nimaš nič, ubijaj se, da si kaj pravo-

jiš; če pa imaš kaj, onda brani se. Življenje je borenje, in sicer borenje s konkurencijo drugih, in borenje s prirodo. Bogatinu se je lahko boriti i proti konkurenciji i proti prirodi, kajti bogatin ima v svojem kapitalu, v svojih mašinah, v svoji veči izobraženosti tako silno orožje, da ž njim lahko zmaga. Težka je pa borba za siromaka, ki razen svojih dveh dlanov nima nobenega drugega orožja. V tej borbi je malo zmagovalcev, premaganih potolčenih in pobitih pa na milijone. Za siromaka življenje ni veselje, ker ga nikjer ne najde, za siromaka življenje ni trošenje, ker časih še za naj-potrebnejše vsakdanje telesne potrebe nima kaj; za siromaka življenje ni borenje, ker nima orožja, za siromaka je to pozemeljsko življenje terpljenje od njegove zibelji pa tje do črvicega groba.

Lahko bi bilo, da so vsi ljudje taki, kakoršni so bili starogrški filozofi, ki so se s tem bahali, ka so imeli raztrgane rokave, ka so stanovali v sodih, ka so z golo roko zajemali vodo, in ka so si od kraljev samo to milost izproševali, da naj jim iz pota gredo, da jih more solnce ogrovati! Lahko bi bilo, da bi bil vsak človek Špartanec, ter so dan na dan s črno juho zadovoljeval. Časi so pa denes drugi, in ljudje tudi. Svetina gre denes za tem, da ima kak žegetec, in sicer vsaki dan kak drug žegetec.

Boj za eksistencijo se ne bo nikoli in nikdar odstraniti dal. Ta boj je v prirodi ustanovljen. Nobenemu pečeni golobci sami od sebe v požiralnik ne lé. Sčocializem ima nalogo ta boj regulirati, in s tem reguliranjem oblažiti. In v ta namen dela socializem posebno na to, da naj se boj za eksistencijo ne bje tolikanj med posameznimi ljudmi in posameznimi narodi, ampak naj se boj obrne samo proti prirodi, in naj se pogoji in poroštvá za eksistencijo ne iščejo v potlačeni naših bližnjih, ampak le v prirodi sami, ki nas vse edina živi in redi. Prirodine naj se pa pravično, enakomerno porazdelé, in premetanje blaga tako vredi, da ga nobeden ne bo mogel v škodo svojih bližnjih preveč nakupičiti. Voltair je rekel: „proklet naj bo tisti, ki je prvi plot ogradil, pa je rekel: to je moje!“ S tem je hotel Voltair to reči, da vse béde in nevolje človeškega društva izvirajo od krivičnega razdeljenja pozemeljskega blaga. Današnji tako zvani socialdemokrati pravijo, da je ni večé krivice od te, da bogatin, ki čez celi ljubi božji dan nič druga delal, nego s škarjami kupone od talona strigel, ob poldan pečeno

strom neizmerno nevséčna biti, to si je lahko misliti. „Reform“ po pravici pravi prebraviš ta od vlado podpirajočih novin na Slovane nakidan gnoj, da se more pošten Nемеc tacih zastopnikov javnega mnenja sramovati, ter da je čudo le to, da se v srcih Slovanov ni vnel še hujski ogenj maščevalne strasti. Prva cvetlica je popis sevniškega tabora v enem dunajskem listu, kjer se zraven Slovencev Čehi opsujejo. Končavši česki patrijotje upanje izrekajo, da bodo visoki gospodje ministri (kterim je knjižica posvečena) milostljivo sprejeli darček, ki je zrastel na nemško-dunajski kulturi.

Mnogo se govori, da ima Beust črtež za uravnanje s Čehi že gotov. Kader in ako se mu posreči to delo, bode postal česki knjez. — Komaj je razpor med Herbstom in Kuhnom pol dokončan, kavzata se že Becke in Kuhn. Tako je v ministerstvu tudi notranji vedni razpor.

Iz Koroškega 6. julija. [Izv. dop.] Zadnji „Jurij s pušo“ vam je najboljši popis o nas pisal, ko je koroškega Slovence v zibeli in spečega narisal. Povsod se rije n a p r e j, povsod je boj za prihodnost, povsod gibčnost: pri nas se pa zlasti Slovenci ne zmenijo mnogo za vso politiko in vso prihodnost. Narod spi, ker je osamel, ker vodnikov in buditeljev nima. Duhovniki so skoro po večini taki, da bi bil Dežman zadovoljen z njimi. Svoj cerkven posel opravijo, potem pa sedé, jedo in pijo, pa prepučajo skrb—narodu slovenskemu ljubezen do lastne narodnosti, do napredka buditi — ljubemu Bogu očetu. To se ve da vem izjeme, ali malo jih je. Neduhovniki, kar jih je narodnjakov, ti nimajo pravega poguma, nimajo pravega začetka in so raztrošene moči. Kako bo v prihodnjic? Bog daj, da bi bilo boljše, ali nič kaj ne kaže. Med našo učečo mladino manjka tistega duha, tiste živahnosti, tistega vdeleženja za splošno reč, kakor bemo da je po drugod na Slovenskem. Vendar nek o l i k o gremo vendar naprej. Govoriti smo spet začeli, in kakor brž se začena, je že nekoliko dobljenega. „Kärntnerblatt“ včas malo bojzno omeni tudi pravice, ki Slovence gredo. Na to drugi naši lističi odgovarjajo z navadno strastjo in razkačenostjo. Posebno „Süddeutsche Post“, ki v Celovci izhaja, mahne rad po Slovincih in dokazuje, da se bodo radi dali ponemčiti. Malo okorno pa vendar postopa, ker preodkrito pové, kaj želi. V predzadnjem listu ima Slovencev posvečen članek, ki ima naslov: „kein Oesterreich, kein Preussen, sondern ein einiges freies Deutschland!“ Tako ti naši „liberalci“ naravnost povedo nam Slovencev, da niso Avstrijci temuč le Nemci. S tem bodo gotovo slabo propagando delali med nami. Naposled se bodo vendar oči odprle tudi našim zaspancem, da bodo vedeli, kam pelje plav, kateri se tako slabo ustavljam, kateri se pa tako pogumno drugi Slovenci upirate. S posebnim veseljem vam bom poročal, kader se bo kaj slišalo, da se kje na Koroškem naredi v kacem političnem društvu centrum, če tudi majhen, za Slovence. A zdaj še ne čujem ničesa. Pravega poguma ni. Pravijo: saj ne moremo, pa ne premisljijo, da se vse more, kar se h o č e, resno hoče.

Iz Prage 6. julija. F. T. [Izv. dop.] Politično društvo „Slovenska lipa“, o katerem sem vam nedavno poročal, se je večeraj določilo ustanovilo. Zbrali so se ustanovitelji sinoči v prostorih „rokodelske besede.“ Predsedoval je dr. Sladkovski ter pozdravil zbrane ude blizo tako-le: 21 let je, kar je bilo ustanovljeno v Pragi društvo „Sl. Lipa“, ki je že takrat po celem Českem jako priljubljeno bilo. Toda društvo je bilo naglo zatrt. In zopet je nastopil čas, da se razcvete „Sl. L.“. Bog daj trdnješe in stanovitnejše. Upamo, da nam bode posijalo zopet solnce svobode in da v tej luči „Sl. L.“ znova oživi in se razširi v mogoče veje ter dočaka dobrega sadu njenega delovanja l. 1848. — Potem omeni namen političnih društev sploh, in „Sl. L.“ posebej. Načelo društvu sem vam že zadnjic omenil in se glasi v večeraj sprejeti obliki: „Zbujevati in gojiti v československem narodu zavest skup-

jerebico pred seboj ima, siromak delavec pa, ki se je celi božji dan s trdim delom ubijal, potil in trudil kakor črna živina, krompir v oblicah, pa še tega časih brez zabele, brez soli!

Po socijalističnih teorijah se kot orožje, s katerim naj se za blago, za eksistencijo vojskuje, edino le delo pripoznava. Kakor so se vojskine oblasti v mednarodnih shodih zastran bojnega orožja pogovorile in ustanovile, da se preveč vgonobno orožje ne sme v bitkah rabiti, ker to človečnost zahteva; ravno s tisto pravico so socijalisti ustanovili, da naj bo v boji za eksistencijo razen osebnega dela, vsako drugo orožje izključeno, ker je vsako drugo orožje n. pr. kapital, mašine in enako, v tem boji za množino preubijalno.

Tukaj bi bilo mesto, da bi o pojmi: kapital, denar, mašina, imenje katero rekel, pa ta spis bi se potem preveč raztegnil. Sicer pa mislim, da bom tudi brez definicij teh pojmov shajal, celo če pomislim, da tudi še danes ni za trdo vstanovljeno: kaj je kapital, kaj je denar, kaj je mašina, kaj je imenje, kajti o teh stvarih še sami socijalisti niso edini.

Delo je tedaj edino tisto orožje, ki bi se imelo in smelo v boji za eksistencijo rabiti. Kdor neče za to orožje prijeti, kdor neče z delom svojo eksistencijo si ohraniti, naj pa pogine, njemu ni pomoči. Naš narod ima o delu te-le zlate pregovore: „brez dela ni jela, brez muke ni obuke, — čič (sedenje) ne da nič, delavec je hlebavec, — za delo je vsaka stvar na prodaj!“ — Sposobnost za delo, ta je v socijalističnem smislu edini dopuščeni kapital, ki pa le s tem obresti nosi, če se ta sposobnost rabi, ali z drugimi besedami, če se dela. Delo je tedaj edini pravni in pravni naslov do imenja. Da delé pozitivni državljanski zakoni tudi druge pravne naslove za imenje, to ne spada pod naslov, pod katerim pišem. Tukaj se razmere človeškega društva ne samo v Avstriji, ampak v svoji celoti razsojujejo. — Delo — bolje ali slabije — naj bo edino merilo za delež blaga, katero komu pripada. Mašine in znanosti naj samo za občnost delajo, nikdar pa samo za posamezne. Vse imenje, ki ni z osebnim delom pridobljeno, pravi socialna filozofija, je uzurpirano, je rop, je tatinstvo storjeno na občem hambaru vsega človeštva. (Dalje prih.)

nega izvira in sovislovsti z ostalimi plemeni slovanskimi, varovati pravico českega naroda, vsega ljudstva brez obzira na razdel stanu.“. Potem je bil voljen odbor. Izvoljeni so gg.: dr. Sladkovský za prvosednika in dr. Škarda za njegovega namestnika; odborniki: dr. Čížek, dr. Ed. Grégr, Servac, Heller, dr. Kučera, Huleš, Skokánek, dr. Týr in Ziška Gabriel. — V spomin Husove smrti se je šela večeraj popoldne velika množica na Pankraci, pol ure od Višegrada, da bi slavila spomin za česki narod mnogo slavnega moža. Na Pankraci stoji Husov spominek že od nekdaj; pozneje pa so mu pridjali Jezuiti 5 zvezdic okolo glave, in tako je postal iz Husa sv. Janez. Ljudstvo se tega še spominja ter je zato okinčalo večeraj imenovani spominek z venci. Pelo in govorilo se je pozno na večer pod skrbnim varstvom c. kr. policije, ktera je povsod, kjer je treba ni. — Med tem, ko se jo godilo to na Pankraci, se je zbralo kacic 5000 ljudi v Pragi na Betlehemske trgu, kjer stoji hiša s Husovo sobo. Množica je pela „Kde domov můj!“ Pridere druga množica c. kr. policije ter razpodi prvo množico. Med tem so se prižgane luči na oknih morale pogasiti, in slavna policija je doživela zopet dan, ko je mogla pokazati čilost in zdravost tako nazvane „c. k. straže za javno varnost.“

Lep dokaz toliko imenovane in čestitane, po vsem svetu razkričane avstrijsanske svobode, nam je tabor pri Mšenu v nedeljo 4. t. m. Gotovo vam je znano, da je bil česki tabor pri Mšenu prvič prepovedan, da se je pa vsled rekursa osnoveatelj dovolil. Kako se je mogel tabor s programom: „Kaj koristi naši blagosti in kaj bi jo zvišalo“, prepovedati, to je zapisano v liberalnih srcih cislajtanskih ministrov in njih uradnikov. Naj bo že temu kakor hoče, 10.000 ljudi se je zbralo 4. t. m. Kot vladni komisar je bil natoč c. kr. okrajni poglavar Květ z Mnihovega Gradca. Tretji govornik g. Winkler okrajni tajnik v Melniku, je govoril o primočkih kako zvišati blagor česke dežele, ter kazal med drugim na Ogrsko, da je tam gmotni blagor na viši stopnji nego v Česki, ker ima Ogrska svojo samopravo, samostalnost in politično svobodo. Tudi pri nas ne bo bolje, dokler ne postanemo samostalni, dokler se ne vpeljajo zakladi deklaracije českih poslancev. — Tu vstane komisar Květ, ki je že med govorom dajal znamenja predsedniku, naj govornika opominja, ter prepove g. govorniku dalje govoriti, ker je proti ustavi. G. Winkler odstopi in za njim govori g. Hulicius, ter pravi da nam je „treba pravičnega deželnega zastapa, ki bi bil izšel iz svobodne volje naroda.“ — Komisar Květ: „Proti ustavi.“ Govornik Hulicius ni smel dalje govoriti, ter jel brati resolucijo, ki je bila po Květovem mnenji vsa proti ustavi. Pri besedah: „Glede tega, da se more vsemu temu pomagati s zastopom, ki je izšel iz popolnoma svobodne volje naroda na zakladu pravičnega volilnega reda“ — je omenil kom. Květ, da je to zoper ustavo, ter da ne sme biti imenovana točka predmet resoluciji. G. predsednik Vepřik pravi potem, naj se spusti uvod resolucije, ter naj se prečita le pravi obseg njeni, na kar je jel g. Hulicius brati: 1. Želeti je in treba, da bi živjalo česko kraljestvo tako samopravo, kakoršna mu gre po pravici podedovani od očetov in potrjena s prisegami njegovih kraljev.“ Tudi to je bilo proti ustavi. — Brala se je druga točka: „želeti je in treba, da bi o vseh životnih potrebah českega naroda določevalo le deželno zastopovalstvo izšlo iz popolnoma svobodne volje naroda na zakladih pravičnega in svobodomiselnega volilnega reda! Komisarju Květu je bil ta stavek „popolnoma“ proti ustavi! in je zatega del razpustil tabor. Ljudstvo, ki je bilo celi čas tabora mirno, ter vedno kričalo „slava“ in „na zdaj“, se je mirno in redno razšlo, ter si zapelo med potjo „Héj Slovane“, g. komisar Květ bo pa dobil zdaj — kaki zlati križec, česki narod pa — prej ali pozneje pravice, kakor jih je tu „proti ustavi“ tirjal.

Politični razgled.

Avstrijska vlada misli — kakor se „N. L.“ telegrafuje — vse svoje diplomatske poročnike na Dunaj v posebno konferencijo sklicati, najbrž v rečeh zunanje politike.

Na Moravske m je za Litavo, Moravsko Novomesto in Konico voljen česko-naroden poslanec, glasovalec za česko deklaracijo. Ravno tako tudi v okolici bruskega mesta. Vladni kandidati so ostali v veliki manjšini.

Na Hrvaškem je cesar odvezal dolžnosti vojaštva tiste novake, ki so bili po novi brambovski postavi l. 1866 v vojsko vzeti. — Med Rauchom in hrvaškim ministrom Bedekovičem bajé ne vlada posebno edinstvo.

Srbska skupščina v Kragujevcu je svoje delo, posvetovanje ustave, že dokončala, to je potrdila, kar jej je bilo predloženo. Osnova za ustavo zagotavlja in objavlja enakost vseh meščanov, sprejema načelo odgovornosti ministrov, svobodo tiska, neodvisnost sodcev, samopravo v občini. Zborniki se volijo na tri leta (skupaj jih je 120, izmed katerih voli jih 30 knjez). Prestol deduje v moškem kolenu rodovina Obrenovičeva. — Od kraja pač ni pričakovati, da bi v Srbiji, kjer se je politično življenje še le začelo, ustava res v kri in življenje narodovo zašla, temuč vladalo se bode absolutno, kot do zdaj. Dobro pa je za Srbe, da imajo v ustavi trdno podlogo, na kateri bodo više zidali z rastočo splošno omiko narodovo.

Prusko ministerstvo hoče novo dobljene provincije kolikor mogoče poprusiti. Stari domači uradniki se odpravljajo in z novimi pruskimi namestujejo. To bi se pač res ne skladalo z Bismarkovo obljubo, da bode vselej udomačeno in priljubljeno v posameznih deželah spostoval.

Na Francoskem se bode menda vendar le res začelo znotraj popravljati in vajeti stroge centralizacije popuščati malo več svobodi na korist. Navidezna ustava ne more vlade več ohraniti, torej se hoče Napoleon s tem na trdnem sedeži obdržati, da bode po večini svojih vernih slug v zboru dal glasovati za nektre svoboščine, ktere misli potrditi. Tako meni opozicija tla izpod nog zmekniti. Seme, ki ga je opozicija sijala, vendar kalj pogajanja in upanje ni izgubljeno, da bode enkrat francoski narod vse zopet nazaj tirjal, kar mu je tiran z zvijačo in s pomočjo nekterih nevrudnih vzel.

Iz Peterburga se javlja, da je ruski car z ukazom odpravil viš šolo v Varšavi in ustanovil tam rusko vseučilišče.

Iz Egipta se poroča, da je podkralj hitro ko je s svojega potovanja domu prišel, ukazal vojsko pomnožiti in vojnih ladij nakupiti. Ob enem je prepovedal, da se po egiptovskih mošejah ne sme več za sultana moliti; sam pa nosi kraljevska znamenja. — Vse to kaže, da se hoče tudi Egipt ločiti od Turčije popolnoma. Tako se Turek od vseh plati pritiska. Gotovo je, da nima podkralj tega naglega poguma sam iz sebe, temuč da kaka druga vevlast za njim stoji. Tako bi se v vshodu utegnile nove dogodbe pripetiti.

Razne stvari.

* (Občni zbor mariborske čitalnice) bude 18. t. m. zvečer ob osmih; denarničar bo naj prvo položil polletni račun, potem pride v pretres odborov predlog, po katerem bi se naj celo društvo razdelilo v odseke za vsakovrstne čitalnične namene, zlasti za govore, petje, glediščne igre, ples itd.; posamezni udje stavijo svoje nasvete; prodavali se bodo po dražbi za to določeni časniki, po zboru bo veselica.

* (Mestne volitve) v Mariboru se imajo v prihodnjih dneh vršiti. Nekteri udje tukajšnjega političnega društva „Fortschritt“ bi neizmerno radi dobili čast mestnega zastopnika. Torej so bili sklicali dva volilna shoda. V prvem je bilo precejšno število volilcev nazočih, v drugem jako malo. Govoril je Brandstätter in zopet Brandstätter, ker volilcev ni bilo pripraviti, da bi se udeleževali debate. Govorili so malo le še kaki trije drugi odborniki onega društva. Čudili smo se, da ti strahoviti Nemci — tako slabo nemški govore, drugega znamenitega ni povedati.

* (Zemeljski ostanki poljskega kralja Kazimirja), ki so se v Krakovem še le v novejšem času našli, bodo se baje brez velikega hruma pokopali. Poljaki bi bili radi iz tega pokopavanja naredili veliko narodno demonstracijo proti Rusiji. Dunajska vlada pak se je zbal nevoljo severnega strijca na glavo nakopavati si in tako bude najbrž pokop brez pričujočnosti kterega uda vladarjeve rodovine.

* (Sv. Cirila in Metoda) svečanost na Velehradu je bila slavljena po več kakor 80.000 pričujočih.

* (Umr) je slavni slovaški rodoljub škof Štefan Mojzes.

* (Slovenski študentje) na Dunaji v društvu „Jug“ s Hrvati zedinjeni so imeli zadnji četrtletni zbor, v katerem so se posvetovali zastran študentskega shoda meseca avgusta v Ljubljani.

* (Šuselka.) znani vrednik Reforme, nemški federalist je dobil grški „red zveličarja.“

* (Za nemški jezik) in njegov pravopis je jako skrban minister Hasner. Pod njegovim okriljem in na državne stroške je bila zbrana komisija, ki je določevala, s katerim pravopisom se imajo nemške šolske knjige izdajati. Izdal se bude tudi pravopisni slovar. To je vse lepo in prav. Ali tri opombe nam bodo dovoljene. Prvič nismo še nikoli slišali, da bi na državne stroške bilo kedaj kaj storjeno za kak slovenski jezik. Slišali smo pa že, da je minister djal: sami skrbite! Drugič se nam čudno zdi, da ravno v nemški Avstriji se bo „prvi literaturi sveta“ ustvaril pravi pravopis. Tretjič pa opominimo, da marsikter birokrat kaže z veselim obrazom kake dve različni obliki v našem jeziku in potlej na Dunaj poroča, da jezik ni sposoben. Tu pa Nemci sami povedo, da pri toliki in tako stari literaturi sami ne znajo še prav pisati.

* Ljubljanskemu škofu je v Ljubljani po noči bajè nekdo z rdečo kredo zapisal na zid njegove palače ogromen „pereat“. Hitro priteče špicelj „Tagblatt“ in to taktne „Novicam“ in „Danici“ v črevlje. V sili hudič muhe žre — pravi Nemeč.

* (Mirko Bogovič) hrvaški pesnik, nekdanji dober narodnjak, je postal zdaj popolnoma pokoren sluga baronu Rauchu. Na vsak način se mu hoče prikupiti, torej je višim sodcem pisal, naj pridno na lov hodijo, da dobodo mnogo jastrebovih peres, katerih bo treba na kape tistih 120 jezdecev, ki bodo v narodovem imenu bana Raucha instalirali. Ti jezdicji ne bodo stali deželo nič več nego 10.000 gl. Srečni Hrvatje! Koliko kravo potrebnih šol in knjig za hrvaško ljudstvo bi se napravilo za 10.000 gl., to Rauchu in poetu Bogoviču še mar ni.

* (O šoli in šolskih svetovalcih). Na Českem bodo kakor drugod kmalu volitve za šolske svetovalce v občinah. „Narodni Listy“ v posebnem članku opominjajo česke občine, da naj volijo. „Naš narod česki stoji v tem trenutku v opoziciji in njegova dolžnost je, da nikjer nič ne zamudi, da nikjer prilike ne opusti, kar stori, da se padee zdanje sisteme in zdanjega ministerstva pospeši“. To navajamo sosebno tistim našim možem nasproti, kteri se enacih volitev za šole ne mislijo vdeležiti. Opominjamo, da gre v teh in tacih rečeh za narodno stvar, in da nič ne pomaga, temu neizmerno škoduje, šobo napeti in umekniti se v kot „ker se šola od cerkve ločuje“. Ako se res namerava med nami z ločenjem šole od narodnega duhovništva germanizaciji pot nadelavati, treba je pokazati, da se baš tudi tu ne podamo nameri.

* (Knjižico, ktero so česki rodoljubi) poslali ministerstvu z naslovom: „zur aussöhnung mit den Böhmen,“ ktero omenja v denašnjem listu naš dopisnik iz Dunaja, prejeli smo tudi mi in podajemo svojim bralcem poslednji grofu Taaffeju posvečen odlomek, kako grdo vladni Nemci Slovane na Moravskem popisujejo: „Lakomnost, nevoščljivost, surovost, zavijačnost, . . . najbolj pa tatinski nagib, to je lastno prebivalcem na Moravskem, še bolj kakor njegovemu bratu iz velike rodovine (sippe) potuhnjenih Čehov. Moravski kmet je vseskozi nemoralen . . . On je največji malopridnež (spitzbube) pod solncem . . . Osurovelost teh ljudi je strašna, npravnost je pobegla deklica iz tujine . . . Surovost jim je živalsko prirojena. . . Samo

pri žgani so edini . . .“ Vprašamo: ko bi se predrznil kter slovenski časnikar o nemškem gornjem Avstrijancu na kmetih tako pisati, kaj bi državni odvetnik z naslovom „narodnostnega draženja“ zoper njega storil? Nemško časopisje Slovane v Avstriji grdi kolikor mu drago. Vse miži temu nasproti. Slovanski časopis pa včasih iz nemških objektivnih zgodovinarjev kaj pove, kako se je Slovonom nekdanj godilo, in kaj se zgodi?

* (O. g. odvetniku dr. Ploju) čujemo, da ni res, da se misli že 1. avgusta iz Ljutomeru v Ptuj preseliti, kakor je bilo prvič v „Gr. Tagespost“ brati, nego on bude toliko časa v Ljutomeru ostal, da dobi narodnega naslednika, kteremu bo tudi svojo pisarno predal. Še le potem kani se z mirno vestjo v Ptuj preseliti. Torej je bilo vse veselje ljutomerskih nemškutarjev prerano, prazno in puhlo. Ljutomerski narodnjaki se bodo pa tudi podvizali, da izvrstnemu narodnjaku vrstnega naslednika dobé. — Tudi po preselitvi v Ptuj misli g. dr. Ploj še do konca te 3letne dobe načelnik okrajnega zastopa ostati. Torej je tudi drugo nemškutarsko veselje po vodi splavalo.

* (G. Franc Högelsberger) bilježnik v Ljutomeru in edino misleča in govoreča glava ljut. nemškutarjev, imel je, kar se je narodno gibanje začelo, če dalje manj posla, tako da ima razen uradnih zapuščinskih razprav zdaj malo kaj drugega opravila, kajti vsa pisma zahtevajo ljutomerski kmetje le v slovenskem jeziku. Zarad tega je gospod bilježnik že lanskega leta za mesto v Fürstenfeld prosil, kterega pa ni dobil. Zdaj se nam pa iz dobrega vira poroča, da mu je prošeno mesto v Lipnici (Leibnitz) podeljeno in da bude do konca let leta Ljutomer za zmerom zapustil. — Potem je mesto misleca in govornika Ljutomer. nemškutarjev izpraznjeno. Ako se bo po konkursu oddajalo, bojimo se, da ne bo nobenega konkurenta. Ako pastir odide, ostanejo ovce same zbegane in brez komande in slovenski volkovi jih bodo še lože mesarili in se z njimi mastili, — nego dozdej!

* (Novo slovensko polit. društvo in menda nov časopis) nameravajo kakor je čuti nekteri z dozdanjim slovenskim časopisjem nezadovoljni duhovniki ustanoviti. Iz Celja so v ta namen po lavantinski škofiji razposlali vabilo do svojih vrstnikov, ki bodo v privatnem shodu sklopali. Brez opombe podajemo svojim bralcem iz tega pisma naslednje: „Zarotniki (zoper vero in cerkev) se ne nahajajo samo po inostranskih državah, ampak oni že tudi med nami v Avstriji mnogobrojne zaveznike imajo, ki skušajo tudi pri nas sčasoma ovi namen doseči. Časniki, ki dan za dnevom vse, kar mora vsakemu zvestemu katoličanu sveto biti, strastno napadajo in sramujejo, ki neprenehoma spodkopavajo spoštovanje do cerkve in njenih služebnikov, ki bi se smelo skoraj reči, le samo zato izhajajo, — da ljudem versko prepričenje iz src trgajo; — govorniki, ki po političnih zastopih pri vsaki priložnosti ljuto sekajo po cerkvenih koristih; — šuntarji, ki se ob času volitev od vasi do vasi vozijo, in volilce ščuvajo, le ne farja ali pa tega ali ovega mračnjaka, ki vedno le v cerkvi sedi in se rad z duhovniki pajdaši, voliti. Mi nismo sovražniki napredka, svobode in ovega edino pravega liberalizma, kojega geslo je: „kar nočeš, da bi drugi tebi storili, tega tudi ti drugim ne stori“, — tudi nismo sovražniki ustave, ker vemo, da je ravno absolutizem verskega indiferentizma naj bolj kriv, in je po tem cerkvi naj bolj skelečo rano vsekaj, — vendar ne moremo malomarno gledati, kako se pod imenom liberalizma katoliška zavest zadušuje in naša sv. vera zaničuje, in ob ves javen vpljiv spravlja. — Zato se je bilo dne 17. junija t. l. lepo število duhovnikov naše vladikovine pri sv. Jurju blizo Rifaika sošlo, ki so se posvetovali, kako bi se dala tudi pri nas katoliška stranka na noge spraviti, ki bi se na političnem polju potegovala za neprodajljive pravice naše sv. cerkve in naroda slovenskega. Zdelo se je vsem neobhodno potrebno, da tudi mi katoličani Labudske vladikovine vtemelimo po izgledu drugih vladikovin politično katoliško in narodno društvo, brani pravice sv. cerkve in slovenskega naroda, ravširjevati omiko in obče koristne znanosti. To društvo naj bi priporočalo značajne katoliške in narodne kandidate za razne politične zastope, naj bi bilo v vedni dotiki z izvoljenimi, naj bi so-stavljalo in na odmenjena mesta pošiljalo adrese, resolucije in prošnje, naj bi skrbelo za spisavanje, tiskanje in razpošiljanje za ljudstvo podučljivih političnih brošur v verskem cerkvenem in narodnem oziru itd. Odboru se pred vsem potrebno zdi, da bi se prav veliko duhovnikov iz cele nas vladikovine zbralo, in sicer iz vsake dekanije saj dva, ki se bodo o tej stvari še enkrat pogovorili, — da po teh potem vsi duhovniki cele vladikovine zvejo, po katerem načinu hočemo svoj namen doseči. — Podpisani odbor Vam, velečestiti duhovski brat! tedaj ta list pošlje z vljudno prošnjo ga vsakemu duhovniku Vaše fare prav vljudno vabi k privatnemu duhovskemu zboru, ki ga bo . . . v ta namen . . . napravil, — in prosil vse gospode, ki se hočejo tega zbora vdeležeti, saj osem dni popred svoj prihod gospodu . . . pismeno naznaniti, da bodemo vedeli, za koliko jih mora biti miza pripravljena, in komu smemo vstopni list poslati. Zarad predpostavljenih duhovskih oblastnij naj si ne bo nijeden v skrbeh; več o tem se bo pri zboru ustnemo povedalo. — Pridite tedaj, mili bratje! v prav obilnem številu, da se o rečeh, ki nam in v našem katoliškemu slovenskemu ljudstvu zdaj že do živega segajo, prav po bratovsko pogovorimo in razveselimo. Pri sv. Jurju blizo Rifaika 17. junija 1869. Jožef Rozman, nadžupnik Konjški. Anton Fröhlich, nadžupnik št. križevski. Juri Šuc, župnik Dragodin Jaklič, župnik. Anton Hajšek, Terbovljski kaplan. Martin Ivanc, dekan Šmarski. Jože Hašnik, župnik Šntjurski. Jože Ulaga, župnik. Franc Trafenik, župnik. Janez Nep. Kunej, Šntjurski kaplan.

Dunajska borza od 9. julija.

Enotni drž. dolg v bankoveih 63 fl. — kr.	Kreditne akcije 284 fl. 20 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. — fl. —	London 125 fl. 25 kr.
Enotni drž. dolg v srebru 71 fl. 15 kr.	Srebro 122 fl. 35 kr.
1860 drž. posojilo 105 fl. 50 kr.	Cekini 5 fl. 94 kr.
Akcije narod. banke 760 fl. — kr.	